

BOEKBESPREKINGS

Jacques Ellul: *Violence. Reflections from a Christian Perspective*. Vertaal uit Frans deur Cecilia Gaul Kings, S.C.M. Press, Londen 1970; harde band, 179 bls., R3,90.

Die skrywer, juris aan die Universiteit van Bordeaux, het reeds wye bekendheid verwerf met sy fris, indringende polities-sosiologiese studies vanuit Christelike oogpunt. Hiervan getuig 'n hele reeks Engelse vertalings van sy werke: *The Technological Society, Propaganda, The Political Illusion, The Presence of the Kingdom, A Critique of the New Commonplaces, The Meaning of the City* en bogenoemde werk.

Die titel spreek reeds van die aktualiteit van hierdie werk. Prof. Ellul bied aanvanklik 'n kort historiese oorsig oor die verskillende houdinge van die Christene teenoor geweld (die kompromis-houding van die staatskerk, die pasifisme en die regverdiging van geweld) en vind dat hierdie verskillende houdinge meer uit verskil in temperament as uit diepgaande verskil in teologiese insig verklaar moet word (p. 23—24). Aan die anderkant het hierdie uiteenlopende en teenstellende posisies van die Christene t.o.v. geweld tog 'n ooreenkoms: hulle is aldrie basies „monisties”, d.w.s. „that we are dealing with Christians who think there must be a Christian 'solution', a valid way of organizing society or the world. Those who seek a Christian solution try to formulate a compromise between the demands of Christ and the necessities of the world...” (p. 24). Dit kan nie gebeur nie want dit is hierdie wêreld wat Jesus Christus absoluut verwerp het: „...there can be no accord between the values, the bases, the *stoikeia* of the world and those of the revelation” (p. 25).

Vervolgens word 'n analise gegee van die hedendaagse Christelike kondonering van geweld en van die a posterioriese regverdiging daarvan in 'n teologie van rewolusie — „In the end, we fashion the theology we must have if we are to live with ourselves when we act as we do” (p. 71). Hy ontmasker die skynheiligheid van die voorstanders van Christelike geweld wat geopenbaar word in die selektiewe aksie van hul ontferming: dit is gerig op die „interessante” armes (die Negers in die V.S.A., die Bantoes in S.A., die Noord-Viëtnameese, die Viëtkong, die Palestynse Arabiere, die armes van Latyns-Amerika) terwyl die „oninteressante” armes (Biafrane, monargistiese Jemeniete, Suid-Soedanese, Tibetane ens.) nie hierdie erbarming werd is nie. Die teologiese konsekwensie van hierdie rewolusie-teologie is dat God dood is: „The suppression of God permits love to be selective, partisan, capricious; for the only kind of relation left is the horizontal one” (p. 76). Die konklusie van Ellul se analise is dat die „God-is-dood-teologie” eintlik geen teologie is nie maar 'n ideologie, gebaseer nie op die openbaring nie maar op wysgerige oorwegings. Hierdie „teologie” het ook die drie kenmerkende eienskappe van 'n ideologie, naamlik:

- (1) „its premisses concerning society and modern man are pseudo-scientific”;

- (2) „its real aims are quite different from those it announces”; en
 (3) „its justificatory purpose”, wat in hierdie geval daarin bestaan „to justify a certain kind of behavior on the part of Christians in relation to society — a kind of behavior that is dictated by conformism to the modern world” (p. 77—78).

Die skrywer bepleit in 'n volgende hoofstuk Christelike realisme, wat geweld sal sien soos dit is — iets waarop alle staatsgesag gebou is (Ellul weier om te onderskei tussen mag en geweld), iets wat eie is aan die wêreld in sy sonde en dus hoort tot die „necessities of the world”. Van hieruit verwerp hy die onderskeiding tussen wettige (goeie) en onwettige (slegte) geweld.

In hierdie wêreld moet die Christen as profeet staan en sy rol in die samelewing is „to shatter fatalities and necessities” (p. 129) want hy is deur die Gees vry gemaak. Deur sy profetiese taak kan hy die mening van andere beïnvloed, die motivering vir geweld bevraagteken en bestry. Die Christen kan egter nie maak asof die vryheid waarmee hy vrygemaak is ook die nie-christen eie is en van lg. verwag om Christelik op te tree nie. Hy moet aanvaar dat geweld tot die orde van hierdie wêreld behoort. Hy mag selfs in sommige gevalle daaraan deelneem, maar sonder selfregverdiging, sonder vergoeliking daarvan, maar as profeet, wat die gewete is van die beweging, „the one who in behalf of his unbelieving comrades, repents, bears humiliation, and prays to the Lord; the one who restrains man from glorifying himself for the evil he does” (p. 142).

Met hierdie kort oorsig en klompie aanhalings stel ons graag hierdie mooi boek aan u bekend. Sy boeiende analises en bewoë soeke na die spesifiek Christelike getuienis teenoor 'n goedkoop „Christelike”(?) konformisme aan die gees van die tyd kan ons aanspoor tot besinning oor ons tyd en beproewing van die geeste. Maar ook die tekortkominge van die boek, die vraagtekens en lugleegtes wat dit laat moet ons aanspoor tot verdere denke en optrede. Die standpunt van die skrywer waarin hy alle kompromieë as „monisties” afwys (vgl. sitate op p. 24 en 25 hierbo), is onmiskenbaar deur die „dualisme” van die dialektiese teologie geïnspireer en bring ook op hierdie polities-maatskaplike terrein die vraag na die „aanknopingspunt” van die openbaring en die vernuwing van God ter sprake. Die profetiese taak van die Christen, in sy solidariteit met alle ware armes en verdruktes, in sy neutrale verheuenheid bo alle aardse, sondige faksies sover dit selfregverdiging betref, in sy invloed wat soos 'n suurdeeg deurwerk, beïnvloed die wêreld maar bly tog eintlik by die negatiewe afwering van die bose (i.c. geweld) vassteek. Die Skrif spreek tog van 'n duideliker gestalte wat die koninkryk in hierdie wêreld aanneem.

L.F.S.

BOEKE ONTVANG VIR BESPREKING

Ned. Geref. Kerk-Boekhandel, Posbus 245, Pretoria: Dr. A. G. Schutte: *Swart Doppers*, prys R3,50.

Pro Rege Pers, Posbus 343, Potchefstroom: D. Kempff: *Geloofs-genesing en Tongetaal getoets*. R2,50.